

Krista Hafner

Spominčice

Gospa Helena je pravkar pripravljala kosilo, ko je skozi odprto okno zaslišala proseč moški glas: »Signora, signora!«

Odložila je kuhalnico in se sklonila skozi okno. Spodaj je stal italijanski vojak z drobnim cvetličnim lončkom v roki. Pozdravil je in zaprosil:

»Ne zamerite, gospa. Samo cvetico iz vašega prekrasnega vrta bi prosil za svoj lonček.«

Gospa Helena je zbrala skupaj drobtinice svoje italijanščine in prijazno odgovorila: »Seveda. Kar izberite si jo.« Obrnila se je k svojim otrokoma, Janezu in Lenčki, ki sta ji v kuhinji nagajala: »Pojdita in razkažita gospodu vrt. Jaz pridem takoj za vami.«

Ko je prišla gospa Helena na vrt, je stala družbica pred zeleno trato, sredi katere je poganjal šop sinjih spominčic. Vojak je pokazal nanje: »Ali smem te?«

»O seveda. Toda lahko si izberete tudi kaj lepšega z gredic,« se je vojakovi skromnosti nasmejala gospa Helena.

»Vendar so mi te najbolj všeč. Take lepe sinje cvetove imajo. Kako jim je ime?«

»Spominčica.«

»Spominčica?«

»Non ti scordar di me,« je gospa Helena lovila svoje znanje iz povesti, ki jo je pred kratkim brala, ko se je učila italijansko. »Ne pozabi me.«

»Kakšno lepo ime!« je hitel vojak, medtem ko je izkopaval drobno cvetico in jo presajal v svoj lonček. »Veste, tudi jaz imam doma, doli na jugu Italije, ženo in otroke, posestvo, hišico in vrt okoli nje. Dolgčas mi je po vsem tem in mislim, da mi bo lažje, če bom imel vsaj drobno rastlinico, za katero bom skrbel in jo zalival, kakor sem nekdaj zalival cvetkam okoli svojega doma. Veste, veliko sem že doživel kot vojak, zdaj pa sem vesel, da sem prišel med vas, v te prelepe kraje, med te dobre ljudi, ki so vedno prijazni z nami. Nikoli vas ne bom pozabil. Ta drobna cvetica me bo spominjala na vaše kraje.«

Presadil je cvetico, se zahvalil in poslovil. In ko je odhajal, je sam vase ponavljal: »Spominčica, spominčica.«

Gospa Helena pa je tiho mislila: »Dobri so ti ljudje, saj imajo tako radi otroke in cvetice.«

Jože Krivec

Spomin na birmo

Ilustriral Ant. Žnidaršič

Kar smejalo se je zlato sonce z nebeških višin, ko smo stopali po na pol suhi in robati ilovnati cesti med goricami, vsej razriti od stopinj živine in razrezani od koles vozov. Pri cerkvi spodaj, ob vznožju haloških bregov, so še vedno pritrkavali zvonovi. Bronasti glasovi so nas dohitevali. A mi: naš atek in mamika, boter in botra, birmanka mojih let, njeni starši in jaz, smo se vračali v tem praznično lepem dnevu od birme pri fari. Za nas vse je bil ta dan praznik:

za stare in mlade, birmance in botre. Kako tudi ne bi bil? Vsako šesto leto je pri naši podeželski fari tak velik dan...

Med zelenimi gorici smo trkljali v trdi obutvi. Z birmanko sva se spredaj držala za roki. Vsa praznična sva bila: nova obleka naju je odevala na zunaj, duši sta nama vriskali in srčka sta plala od radosti v mladih prsih. Okrog vratu so nama pred lectarjem obesili vsakemu dolg paternošter iz lecta, ki je bingljajl okrog naju, v trde škarnice pa nabasali vseh mogočih dobrot, ki si jih je zaželelo najino srce. S temi darili in z veliko zavestjo, da je ta praznik namenjen le nama, sva stopicala roko v roki naprej.

Za nama so hodili vsi ostali in govorili svoje stvari. Včasih so se menda tudi kje ustavili in gledali drobno grozdčje na trsju. Vsaj tako se je nama zdelo, ko sva se tu pa tam ozrla nazaj in jih videla daleč za nama.

Ustavili smo se pred botrovo hišo. Svetla kmečka hiša, z majhnimi okni in rjavimi naoknicami, s slamo pokrita, je ždela ob strmem klancu. Okrog nje sadno drevje, pod njim je dihal prijeten hlad, objemajoč mizo in klopi, na katere truden po dolgi hoji položiš svoje kosti in si globoko oddahneš. O, kako je to po dolgi poti prijetno! Na sončno stran je visel čez ves breg vinograd, ves kopajoč se v zlatih žarkih, ves zelen, da so se celo vrhovi kolja skrivali med zelene mladike trsja.

Kaj zdaj, ampak jeseni, ko bo viselo s trsja sladko grozdje in boš pokušal rdečega kot kri, rumenega kakor iz samega zlata, kot kušchar zelenega — toda sladkega. O, vse to bo jeseni kakor na obloženi mizi! Le seči bo treba, roko primakniti in na dlani boš imel sladek grozd, kakor bi ti ga sam ljubi Bog položil nanjo...

»Vidiš jih, no!« je dejal boter pod gosto hruško ob oglu hiše. »Ves teden sem jih čakal doma, pa se niso spustile. Danes so šle, ko me ni bilo!« Nepremično je gledal nekam med veje.

»Kaj ste našli na hruški?« sem ga pobaral in se pognal k njemu.

»Le poglej, kaj je gori!« je dejal. »Jih vidiš?« Z glavo je kimal proti zelenim vejam.

»Koga? Nič ne vidim!«

»Le poglej, kako sedijo v grozdu!« je pokazal z roko.

»Čebele! Čebele so gori!« sem vzkliknil.

»Čebele so! Čebele!« je vesel ponovil.

Pomaknila sva se bliže k čebelnim košem, postavljenim v malem ograjenem prostoru pri gorici. Pet sem jih naštel. Pet starih plemenjakov.

»A-a-a-ha! Tale je rojil!« je pokazal na srednjega.

»Kako to veste?«

»Vidim jih, kako zdaj počasi izletujejo. Le poglej nekatere revice

na tleh pred košem! Popadale so v travo in se niso mogle dvigniti in odleteti z rojem.»

Medtem so se drugi že zbasali za mizo, obloženo z dobrimi jedmi in zlato vinsko kapljico. Boter pa je brž prinesel s podstrešja svež čebelni koš, spleten iz slamnatih viter, ter se spravil ogrebat roj. Skakljaj sem okrog njega in ga verno opazoval pri delu. Najbolj sem se mu čudil, da si je upal roju čisto blizu, ne da bi ga bila ena sama čebela pičila. Celo koš je poveznil nanje in nekoliko zmajal vejo, na kateri je visel grozd. Pa so vse to mirno prenesle.

»Vas ne bodo popikale?« sem ga vprašal.

»Kaj še! Te moje prijateljice me dobro poznajo, ker me vsak dan vidijo. Vedo, da jim nič hudega ne bom storil. Še vesele so, da jim pripravljam nov domek!« mi je pojasnil.

Teh njegovih besed takrat nisem razumel. Prav za prav si nisem mogel predstavljati, kako neki bi taka drobna stvarca mogla poznati človeka in vedeti, da ne nameravaš z njo nič hudega početi.

»Bi ti imel čebelice?« me je nenadoma vprašal, ko sem z veliko pazljivostjo sledil njegovemu slehernemu gibu.

»O, rad bi jih imel...« sem boječe zatrdil.

»Pa jih boš dobil! Ta roj, ki je prav danes rojil, bo tvoj. Da boš pomnil dan birme!«

Šele zvečer, ko smo se poslavljali od botra in odhajali domov, sem spoznal, da mi jih je res podaril. Mojemu očetu je naročeval: »Zgodaj, še v mračnem jutru pridi, da jih boš odnesel!«

Že naslednjega dne sem jih imel doma. Koš smo postavili v gorico med trsje, ker druge ni bilo prostora zanje, nanj pa poveznili iz slame narejeno streho.

Ves dan sem stal v bližini in opazoval vsako drobno čebelico, ki je izletela iz žrela, kako je potem krožeč nad košem v zraku ogledovala nov kraj, nato pa v vedno večjih lokih odletavala, dokler končno ni v sinjih višinah izginila.

Vsak dan bolj sem ljubil te drobne stvarce, ki so ne daleč od hiše brenčale in hitele na delo. Sčasoma sem se tako navadil nanje, da sem bil kar žalosten, če se nisem mogel kak dan za urico ali dve pomuditi pri njih.

Bile so moje in jaz sem bil njihov gospodar.

Nekoč pozneje, ko smo se selili, smo prenesli tudi moje čebelice. Toda v novem kraju nisem imel sreče z njimi. V zgodnji pomladi, ko še ni bilo nikjer sladke paše zanje, so mi jih uničile sosedne roparice. To sem opazil šele takrat, ko je bil koš že prazen in mrtev.

Nekaj let nato sem bil brez čebel. Tedaj so mi tekla že prva gimnazijska leta. Tako hudo mi je bilo za njimi, da sem venomer premišljeval, kako bi si jih spet napravil. Od nikoder ni bilo

denarja, da bi si jih bil kupil. Vse bi bil rad dal zanje, le da bi se bil mogel veseliti njihovega brenčanja.

Slučajno se mi je proti koncu tretjega leta ponudila inštrukcija. Lačen in slep sem hodil mimo pekaren, kjer so se smejale rumene žemlje in vabile; sline sem požiral in stopical dalje. Tako sem si mogel prihraniti toliko denarja, da sem si kupil nov roj čebel. Vem, da sem bil kar ves iz sebe, ko sem ga prinesel k hiši in oče sam je bil zadovoljen nad mojo skrbnostjo.

»Ti bi moral ostati doma in biti kmet! Potem bi lahko čebelaril,« mi je dejal nekega dne sosed.

*

Kadar koli se sedaj vračam domov, se veselim snidenja s temi drobnimi in pridnimi čebelicami. Kako živo brenče okrog čebelnjaka na vrtu, naj pridem spomladi ali jeseni. Le pozimi je v njihovih domovih vse tiho: tedaj počivajo in čakajo zvončkov, ki zacingljajo v pomlad. Tolikokrat mi katera teh drobnih sivih prijateljic pribrenči naproti in sede na obraz. Malo se pomeniva: vprašam jo po tem in onem, kakor svojega dragega znanca, in jo pohvalim, ker je pridna in dela brez počitka za svoj dom. Potem spet odleti, ker se ji mudi na delo. Zabrenči v nekaj lokih okrog mene, kakor bi me pozdravljala in že je ni več videti.

Ko se čez nekaj dni spet poslavljam od doma, se pozdravim tudi s čebelicami. Takrat, ko stojim že z nahrbtnikom na rami ob čebelnjaku in drobnim muham zatrjujem, da bom še prišel pogledat k njim, se spomnim navadno tudi na tisti prvi roj, ki sem ga dobil v dar na dan birme. Dolgo je že od tega. Lep spomin je ostal... Ljubezen do njih, ki se je vžgala takrat v mojem srcu, še zdaj gori. Takrat, v tistih sanjavih mladih letih, sem se jih naučil spoštovati in ljubiti, zato so mi tudi še danes nad vse drage prijateljice.

Če jih nekega dne ne bi več našel, bi mi bilo hudo. Zdi se mi, da bi izgubil najdražjo stvar svojega srca...

Anton Debeljak

Ščinkavec

*Skroz okno zarana
me ščinkavec kliče:
»Kje moja je hrana?
Potreben sem piče.
Me slišiš, gospod?«*

*Nato bo pred hosto
na glas rogovilčal,
pri tem pa pogosto
črviče kosilčal
vse tod in onod.*

*Na pomlad izvoli
prelepo nevesto,
vesel ko nikoli
si čuva jo zvesto
pa pita svoj rod.*

*Ko maček se plazi,
da vzel bi goliče,
ga ščinkec opazi,
se burno pomiče
čez pot in čez plot.*

*Oj časi prezlati
za gibkega ščinka:
navadil zobati
že hčer je in sinka...
Čink! zanj je to god.*

*Ob dobi pa hudi
brez ženke prezeba,
zato menda tudi
velijo le »zeba«
činkčinku nekod.*